

Zbiór prawa Mojżeszowego i rzymskiego. Tekst łacińsko-polski, przekład i opracowanie Antoni Dębiński, Lublin 2011, ss. 234

Zbiór prawa Mojżeszowego i rzymskiego (Collatio legum Mosaicarum et Romanarum) jest kompilacyjnym zbiorem prawa rzymskiego powstałym w późnej starożytności, czyli w okresie poklasycznym, najprawdopodobniej po 390 r. a przed 438 r. Kolekcja ta zawiera passusy z Pięcioksięgu oraz teksty prawa rzymskiego w postaci fragmentów dzieł pięciu jurystów: Gaiusa, Papiniana, Paulusa, Ulpiana i Modestyna, oraz teksty konstytucji cesarskich, zaczerpnięte z Kodeksu Gregoriańskiego i Kodeksu Hermogeniańskiego.

Zbiór ten powstał najprawdopodobniej w środowisku chrześcijańskim. Autor dzieła pozostaje nieznany. Celem stworzenia tej kompilacji była chęć ukazania powiązania między prawem Boskim i ludzkim oraz wykazanie nadrzędności tego pierwszego wobec norm, których twórcą jest człowiek.

Autor przekładu i opracowania, ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński, jest specjalistą prawa rzymskiego i historii prawa. Ma w swoim dorobku naukowym wiele prac z tego zakresu, jak również tłumaczeń rzymskich tekstów prawnych.

Recenzowana książka składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza zawiera wiadomości o zbiorze, w tym o źródłach, tytule i układzie, rękopisach i ich wydaniach. Dyskutowane są takie kwestie, jak czas powstania zbioru, jego pochodzenie i autorstwo, a także rozważane są przyczyny i cel powstania *Collatio*. Część druga książki to oryginalny tekst zbioru z wydania krytycznego J. Baviery'ego z 1964 r., któremu towarzyszy polski przekład. Wersje językowe ułożone są równolegle. W przypisach na dole strony zawarto objaśnienia o charakterze historycznym i prawnym, z częstym powoływaniem się na literaturę przedmiotu.

Materiał *Collatio* zawiera się w szesnastu rozdziałach, obejmujących teksty odnoszące się do zagadnień z zakresu prawa karnego i cywilnego: o skrytobójcach, o ciężkiej zniewadze, o uprawnieniu i okrucieństwie panów, o cudzołóstwie, o rozpustnikach, o małżeństwach kazirodczych, o złodziejach i ich karaniu, o fałszywym świadectwie, o niedopuszczalności zeznań krewnych, o przechowaniu, o złodziejach bydła, o podpalaczach, o usuwaniu znaków granicznych, o porywaczach, o astrologach, czarodziejach i manichejczykach, o dziedziczeniu ustawowym.

Omawianą książkę zamyka bogata bibliografia podzielona na wydawnictwa źródłowe, słowniki i encyklopedie oraz literaturę przedmiotu. Wydanie to zaopatrzone w liczne indeksy: źródeł, osób, nazw geograficznych i etnograficznych, fragmentów *Collatio* zamieszczonych w *Corpus Iuris Civilis* i indeks rzeczowy.

Trzeba wyrazić słowa uznania dla Wydawnictwa KUL za wysoki poziom edytorski publikacji zarówno tekstów, jak i rycin. Przyjęte rozwiązania edytorskie są wygodne dla użytkownika.

W podsumowaniu wypada powiedzieć, że kolekcja ta nie była dotąd wydana w języku polskim, co czyni pracę A. Dębińskiego bardzo cenną. Jakość tłumaczenia i aparat krytyczny, jaki zawiera recenzowane dzieło, sprawiają, że będzie ono nieocenioną pomocą dla wszystkich, którzy chcą zgłębiać temat prawa, które „Pan przekazał Mojżeszowi”, jak i prawa rzymskiego. Jest to książka godna szczególnego polecenia.

Ks. Piotr Kroczek
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie